

Asia: VN/4400/2021

Arviomuistio julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistarpeista

Lausuntonne arviomuistiosta

1. Kommenttinne arviomuistiossa tehdystä nykytilan kuvauksesta

-

2. Kommenttinne tietojärjestelmistä sääntelykohteena

-

3. Millaisia yleisiä vaatimuksia tietojärjestelmien toiminnallisuuksille pitäisi lainsäädännöllä asettaa?

-

4. Millaisia olennaisia teknisiä vaatimuksia hallintoasioita käsitteleville tietojärjestelmille pitäisi lainsäädännöllä säätää?

-

5. Millaisia vaatimuksia, kuten dokumentointivaatimuksia, tietojärjestelmien kehittämiseksi pitäisi lainsäädännöllä säätää?

-

6. Miten lainsäädännöllä tulisi varmistua virkavastuun toteutumisesta ja kohdistumisesta, mitä tulee tietojärjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon ja käyttöön, sekä tietovarantojen käyttöön?

Veronmaksajain Keskusliitto jakaa arviomuistiossa esitetyn näkemyksen siitä, että julkishallinnon tietojärjestelmien kehittäminen, käyttöönotto ja käyttö tulisi mieltää osana julkisen vallan käyttöä siihen liittyvine virkavastuineen.

Arviomuistiossa tuodaan hyvin esiin se, ettei automaattisen päätöksenteon hyödyntäminen saa johtaa siihen, ettei virkavastuuta päätöksenteossa tai muussa julkisen vallan käytössä pystytä

kohdentamaan yksittäiseen virkatehtävää hoitavaan henkilöön. Verovelvollisen oikeussuojan ei tulisi olla riippuvainen siitä, onko päätöksentekijä tai asian käsittelijä kone vai ihminen.

Hyvä hallinto, verovelvollisten oikeusturva ja virkavastuun tosiasiallinen toteuttaminen ja kohdistuminen automatisoidussa päätöksenteossa edellyttää tietojärjestelmien ennakkollista kontrollia. Tämän varmistaminen edellyttää käsityksemme mukaan uutta lainsäädäntöä.

Viranomaisten päätöksentekoprosessiin liittyen tulisi arviomuistiossa esitetyllä tavalla pyrkiä säätämään tietojärjestelmien käyttöönottoon, kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä yksiselitteisiä toimintavelvoitteita, joiden perusteella virkavastuut olisivat selkeästi määriteltävissä ja kohdistettavissa. Algoritmien juridinen määrittely tai määritelmän arviointi voisi muodostaa sen virkatoimen, jonka perusteella virkavastuu voitaisiin kohdistaa yksittäiseen viranomaistehtävää hoitavaan henkilöön.

Jatkovalmistelussa tulee selvittää, voidaanko tällainen sääntely toteuttaa yleislainsäädännön tasolla riittävällä

tarkkuudella, ottaen huomioon eri viranomaisissa käytössä olevien tietojärjestelmien moninaisuus. Tarvittaessa erityislainsäädännöllä tulee varmistaa virkavastuun kohdentaminen automatisoidussa päätöksenteossa kullakin eri hallinnonalalla ja moninaisissa tietojärjestelmissä.

Päätösten asiasisältöön vaikuttavien algoritmien määrittely ja lainsäädännön kääntäminen konekielelle tai tietojärjestelmässä käsiteltävään muotoon tulisi Veronmaksajain Keskusliiton käsityksen mukaan aina tapahtua viranomaisessa, virkavastuulla ja esimerkiksi määrittelyihin liittyvä päätöksentekoprosessi tulisi pyrkiä rakentamaan niin, että virkavastuulliset henkilöt ovat päätöksentekoprosessista selvästi johdettavissa. Virkavastuu virheellisen päätöksen johdosta voitaisiin tällöin tarvittaessa kohdistaa algoritmin tai sen osan määrittelystä vastuussa olleelle henkilölle. Hyvän hallinnon periaatteiden ja virkavastuun tehokkaan toteuttamisen vuoksi yleislainsäädännössä tulisi määritellä se, että julkisen hallinnon tietojärjestelmissä vain teknisluonteiset toimenpiteet voidaan toteuttaa ilman virkavastuuta muualla kuin viranomaisessa.

7. Mitä edellytyksiä tietovarannoille, niiden laadulle tai niiden käytölle tulisi lainsäädännössä asettaa, jotta niitä voidaan käyttää osin tai täysin automaattisessa päätöksenteossa?

-

8. Miten tietoturvallisuuden arviointia ja arviointijärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä tulisi kehittää? Entä erityisesti viranomaisten tietojärjestelmien arvioinnin osalta?

-

9. Kommenttinne muistiossa todetuista sääntelytarpeista yleensä

-

10. Muut yleiset kommentit arviomuistiosta

-

Malinen Kati
Veronmaksajain Keskusliitto ry